

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 01
011102

DOM
2021-12-30
Stockholm

Mål nr
B 13752-21

Sid 1 (4)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Uppsala tingsrätts dom den 29 oktober 2021 i mål nr B 4908-21, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Anne Sjöblom
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Uppsala

Motpart (Målsägande)

1. Douglas Fremdling
Ekilla Gårdsväg 36 Lgh 1202
195 33 Märsta

2. Rasmus Fremdling
Adress som 1

3. Roxanna Fremdling Lolax
Bastubacken 13
746 37 Bålsta

4. Dezibel Fremdling Lolax
Adress som 3

1-4 företrädde av åklagaren

Klagande och motpart (Tilltalad)

LYDIA Kristina Barth, 19860818-8382
Medborgare i Norge
Frihetsberövande: Häktad

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Karin Lavén
Advokatbyrån Thomas Bodström AB
Kungsgatan 47D
753 21 Uppsala

SAKEN

Mord

Dok.Id 1771828

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 670 10
E-post: svea.avd1@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten fastställer tingsrättens dom.
  2. Lydia Barth ska vara häktad till dess fängelsestraffet får verkställas.
  3. Det som tingsrätten har beslutat om beslag ska fortsätta att gälla.
  4. Det som tingsrätten beslutat om sekretess ska fortsätta att gälla. Sekretessen enligt de av tingsrätten angivna bestämmelserna ska bestå för uppgifterna dels i de videoklipp som förevisats inom stängda dörrar vid huvudförhandlingen i hovrätten, dels i det utvidgade läkarintyg, det rättspsykiatriska utlåtande samt de två tilläggsprotokoll till förundersökningsprotokollet som föredragits eller hänvisats till inom stängda dörrar vid huvudförhandlingen.
  4. Karin Lavén får ersättning av staten med 87 560 kr. Av beloppet avser 48 094 kr arbete, 19 575 kr tidsspillan, 2 379 kr utlägg och 17 512 kr mervärdesskatt. Kostnaden ska stanna på staten.
-

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Åklagaren har yrkat att påföljden ska bestämmas till fängelse på livstid.

Lydia Barth har yrkat att hon ska dömas för vållande till annans död eller i andra hand dråp. Hon har vidare yrkat att skadeståndet till envar av Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax ska sättas ned till medgivna 30 000 kr. Hon har under alla omständigheter yrkat att fängelsestraffets längd ska sänkas. För det fall hon döms för mord eller dråp har hon förklarat sig vitsorda det yrkade skadeståndet.

Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax har samtliga biträtt åtalet även i hovrätten.

Parterna har motsatt sig varandras yrkanden om ändring av tingsrättens dom.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Hovrätten har tagit del av i huvudsak samma utredning som tingsrätten, utom det att hovrätten inte hållit syn på ett hagelgevär och att Lydia Barth här åberopat dels uppspelning av ytterligare ett larmsamtal, dels ytterligare en filmupptagning.

Tingsrätten har i sin dom utförligt redogjort för den utredning som har lagts fram där och hur tingsrätten har värderat denna. Även med beaktande vad som lagts fram här delar hovrätten tingsrättens bedömning av vad som är utrett i målet. Hovrätten ansluter sig också till tingsrättens bedömningar om att Lydia Barth har begått den åtalade gärningen, hur den ska rubriceras, vilken påföljd som ska väljas, straffmätningen och skadestånden. Tingsrättens dom ska därför stå fast.

Det finns risk för att Lydia Barth på fri fot avviker eller på annat sätt undandrar sig lagföring eller straff och att hon genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning. Det är inte uppenbart att skäl till häktning saknas. Hon ska därför stanna kvar i häkte till dess att fängelsestraffet får verkställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2022-01-27

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ragnar Palmkvist, referent, hovrättsrådet Emma Regnér, tf. hovrättsassessorn Frida Bogenkrans samt nämndemännen Christer Carlsson och Kjell-Erik Börjesson.

Avräkningsunderlag, se bilaga C

UPPSALA TINGSRÄTT
Avdelning 2
Enhet 3

DOM
2021-10-29
meddelad i
Uppsala

Mål nr: B 4908-21

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

LYDIA Kristina Barth, 19860818-8382
Frihetsberövande: Häktad
c/o Kimmo Vihtari
Väware Johans Gata 30 Lgh 1404
120 70 Stockholm
Medborgare i Norge

Offentlig försvarare:

Advokat Angelica Dipeters
Wallin Advokatbyrå AB
Svartbäcksgatan 1B
753 20 Uppsala

Åklagare

Kammaråklagare Anne Sjöblom
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Uppsala
Box 1424
751 44 Uppsala

Målsägande

1. Dödsboet efter Emil Fremdling

Ombud:

Advokat Johan Cahp
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman
Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

2. Douglas Fremdling
Ekilli Gårdsväg 36 Lgh 1202
195 33 Märsta

Målsägandebiträde:

Advokat Johan Cahp
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman
Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Smedsgränd 22

Telefon

018-431 60 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 1113

751 41 Uppsala

E-post

uppsala.tingsratt@dom.se

Webbplats

www.uppsalatingsratt.domstol.se

3. Rasmus Fremdling
Ekilla Gårdsväg 36 Lgh 1202
195 33 Märsta

Målsägandebiträde:
Advokat Johan Cahp
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman
Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

4. Dezibel Fremdling Lolax
Bastubacken 13
746 37 Bålsta

Målsägandebiträde:
Advokat Johan Cahp
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman
Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

5. Roxanna Fremdling Lolax
Bastubacken 13
746 37 Bålsta

Målsägandebiträde:
Advokat Johan Cahp
Juristhuset-Lawhouse Advokatfirman
Sjöström AB
Box 2106
103 13 Stockholm

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för
Mord, 3 kap 1 § brottsbalken
2021-06-18

Påföljd m.m.
Fängelse 18 år

Skadestånd

1. Lydia Barth ska betala skadestånd till Douglas Fremdling med 60 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 juni 2021 till dess betalning sker.
2. Lydia Barth ska betala skadestånd till Rasmus Fremdling med 60 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 juni 2021 till dess betalning sker.
3. Lydia Barth ska betala skadestånd till Dezibel Fremdling Lolax med 60 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 juni 2021 till dess betalning sker.
4. Lydia Barth ska betala skadestånd till Roxanna Fremdling Lolax med 60 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 juni 2021 till dess betalning sker.
5. Lydia Barth ska betala skadestånd till dödsboet efter Emil Fremdling med 88 676 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 oktober 2021 till dess betalning sker.

Förverkande och beslag

I beslag taget hagelgevär förklaras förverkat. Beslaget ska bestå (Polismyndigheten Region Mitt, polisområde Uppsala; beslagsliggare 2021-5000-BG77150, nr 3).

Häktning m.m.

Lydia Barth ska stanna kvar i häkte till dess att domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot henne.

Sekretess

Sekretessen enligt 21 kap. 1 § och 35 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska bestå för uppgifterna i det videoklipp som förevisats inom stängda dörrar samt det utvidgade läkarintyg, det rättspsykiatriska utlåtande och de två tilläggsprotokoll till förundersökningsprotokollet som föredragits eller hänvisats till inom stängda dörrar, dock inte slutsatserna på s. 1 i det utvidgade läkarintyget och på s. 1 i det rättspsykiatriska utlåtandet.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Angelica Dipeders får ersättning av staten med 191 494 kr. Av beloppet avser 145 370 kr arbete, 6 525 kr tidspillan, 1 300 kr utlägg och 38 299 kr mervärdesskatt.
  2. Johan Cahp får ersättning av staten med 51 591 kr. Av beloppet avser 34 200 kr arbete, 6 525 kr tidspillan, 548 kr utlägg och 10 318 kr mervärdesskatt.
  3. Staten ska stå för kostnaderna för försvararen och målsägandebiträdet.
-

YRKANDEN M.M.

Åklagaren har yrkat och åberopat bevisning enligt bilaga 1. Vittnesförhöret med Sharmeen Kim har dock återkallats under huvudförhandlingen.

Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax, vilka har biträtt åtalet, samt **dödsboet efter Emil Fremdling** har yrkat skadestånd enligt bilaga 2. Målsägandebiträdet har angett att grunden för dödsboets ränteyrkande är att fakturan avseende aktuella kostnader utställdes den 1 september 2021 och förföll till betalning den 1 oktober 2021.

Lydia Barth har

- erkänt *de s.k. objektiva omständigheterna*, dvs. att hon i enlighet med vad åklagaren har påstått dödade Emil Fremdling genom att avlossa ett skott med ett hagelgevär mot honom,
- godtagit att dömas till ansvar för brottet *vållande till annans död*, dvs. för att ha dödat Emil Fremdling genom *oaktsamhet*,
- bestritt ansvar för *mord* eller *dråp* och hänvisat till att hon saknade *uppsåt* till att Emil Fremdling skulle dö,
- medgett åklagarens yrkande om *förverkande* av ett hagelgevär,
- medgett att betala 30 000 kr och begärd ränta till var och en av *Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax*, avseende sveda och värk i form av psykiskt lidande, eller yrkat belopp och begärd ränta till var och en av dem, om tingsrätten skulle anse henne skyldig till mord eller dråp, samt
- medgett *dödsboets* yrkande om ersättning för begravningskostnader och gravsten.

Lydia Barth har åberopat de journalanteckningar avseende henne som finns dels i det förundersökningsprotokoll som åklagaren gav in i samband med stämningsansökan, dels i de två tilläggsprotokoll som givits in därefter.

DOMSKÄL

Skuld m.m.

Bakgrund

1. Till att börja med kan, som en bakgrund till tingsrättens bedömning, konstateras att följande är utrett i målet. **Emil Fremdling** och **Lydia Barth** träffades i slutet av 2020 och inledde en kärleksrelation. Emil Fremdling hade sedan tidigare de barn som är målsägande i målet: **Douglas Fremdling**, **Rasmus Fremdling**, **Dezibel Fremdling Lolax** och **Roxanna Fremdling Lolax**. Även Lydia Barth hade barn sedan tidigare. Under våren 2021 befann sig Lydia Barth vid flera tillfällen i Emil Fremdlings bostad, en villa med postadress Mandelblomvägen 22, i Bålsta, Håbo kommun. Så var fallet även den 18 juni 2021, dvs. den i gärningsbeskrivningen angivna dagen. Inget av barnen befann sig i bostaden vid det aktuella tillfället. Det uppstod ett gräl mellan Emil Fremdling och Lydia Barth. I anslutning till detta skottsbadades Emil Fremdling. Lydia Barth ringde 112. Emil Fremdling kunde trots sina skador ta sig själv mot en grannfastighet. Grannarna **Sebastian Brun Randström** och **Sara Kiesbye** gjorde livräddningsförsök på Emil Fremdling innan och omedelbart efter att poliser och sjukvårdspersonal hade kommit till platsen. Emil Fremdling kördes sedan med ambulans till lasarettet i Enköping där det konstaterades att han hade dött. Lydia Barth överlämnade sig frivilligt till poliser som hade kommit till platsen och hon kom att anhållas och häktas, misstänkt för mord. Hon fördes i anslutning till gripandet till psykiatriska akutmottagningen vid Akademiska sjukhuset i Uppsala där hon kom i kontakt med specialistsjuksköterskan **Shaker Saleh** och läkaren **Daniela-Andreea Stamström**. Kriminalteknikern **Nils Myhr**, vid Polismyndighetens forensiska sektion i Uppsala, har under förundersökningen undersökt det hagelgevär (**Berettageväret**) som avses i åklagarens yrkande om förverkande. Lydia Barth ägde och hade vapenlicens för såväl Berettageväret som andra jaktvapen. Hennes vapen förvarades normalt i ett vapenskåp i ett sovrum i Emil Fremdlings bostad.

Det är klarlagt att Lydia Barth dödade Emil Fremdling

2. Lydia Barth har vid tingsrättens huvudförhandling erkänt att hon dödade Emil Fremdling genom att skjuta honom med ett skott med Berettageväret. Det kan tilläggas att det av ljudfiler som åklagaren har spelat upp under huvudförhandlingen framgår att Lydia Barth berättade att hon hade skjutit Emil Fremdling redan i inledande larmsamtal samt att det framgår av vittnesförhören med Daniela-Andreea Stamström och Shaker Saleh att Lydia Barth angav detsamma på den psykiatriska akutmottagningen. Lydia Barths erkännande i denna del, inför såväl tingsrätten som andra, får ett synnerligen starkt stöd av annan utredning. Under huvudförhandlingen har tingsrätten på åklagarens begäran hållit syn av ett videoklipp som Emil Fremdling spelade in vid det aktuella tillfället och av vilket framgår att Lydia Barth, i anslutning till det i punkten 1 nämnda grälet, lyfte ett gevär mot Emil Fremdling – när hon stod vid altandörren och han befann sig ett stycke därifrån på altanen – och att ett skott då avlossades mot honom. Av den rättsmedicinska utredningen framgår att det var skadorna av ett hagelskott som orsakade Emil Fremdlings död, även om han avled först en tid efter skottet.

3. Även om Lydia Barth har erkänt att hon objektivt sett sköt mot Emil Fremdling – med vilket måste förstås att hon siktade med Berettageväret på Emil Fremdling och tryckte på dess avtryckare – kan det tilläggas att det av tingsrättens syn av Berettageväret, Nils Myhrs vittnesmål och skriftlig utredning är klarlagt att det krävdes viss kraft för att trycka på Berettagevärets avtryckare på sådant sätt att ett skott skulle kunna avlossas. Det är alltså utrett att ett skott inte bara kunde ”gå av” utan att det krävdes att Lydia Barth utförde en kroppsrörelse med viss kraft för att vapnet skulle avlossas. Skottet mot Emil Fremdling avlossades alltså genom en *handling* utförd av Lydia Barth.

4. Det råder ett så pass klart samband mellan å ena sidan Lydia Barths siktande mot Emil Fremdling och hennes tryckande på Berettagevärets avtryckare (handlingen) och å andra sidan hagelskottets träff på Emil Fremdling och hans död (effekten) att det saknas anledning att problematisera frågan om s.k. gärningsculpa. Det kan alltså redan

här konstateras att det är klarlagt att Lydia Barth – objektivt sett – dödade Emil Fremdling genom att skjuta honom med Berettageväret, dvs. på det sätt som åklagaren har påstått i gärningsbeskrivningen. Någon mer detaljerad genomgång av utredningen i just detta avseende är enligt tingsrättens bedömning inte nödvändig mot bakgrund av erkännandet och den nämnda stödbevisningens påtagliga styrka.

Skillnaden mellan mord, dråp och vållande till annans död

5. Den som dödar en annan människa uppfyller de mest grundläggande villkoren för att dömas till ansvar för brottstyperna *mord* (3 kap. 1 § brottsbalken) och *dråp* (3 kap. 2 § brottsbalken) samt *vållande till annans död* av normalgraden och grovt sådant brott (3 kap. 7 § brottsbalken). För ansvar för mord eller dråp krävs, enligt huvudregeln i 1 kap. 2 § första stycket brottsbalken, även att gärningspersonen hade uppsåt till gärningen. För ansvar för vållande till annans död räcker det, enligt ett uttryckligt undantag i 3 kap. 7 § brottsbalken, att gärningspersonen var *oaktsam* i förhållande till gärningen.

6. Eftersom tingsrätten redan inledningsvis och med en förhållandevis kortfattad motivering har kunnat konstatera att Lydia Barth dödade Emil Fremdling i enlighet med åklagarens och målsägandenas påstående i den delen (se punkterna 2–4 ovan) gäller målet i praktiken främst frågan om Lydia Barth – som åklagaren och målsägandena har påstått – hade uppsåt till gärningen. Det kan i så fall vara aktuellt att döma Lydia Barth till ansvar för mord eller dråp. Om Lydia Barth inte hade uppsåt men – i enlighet med sitt erkännande i fråga om det personliga ansvaret – var oaktsam i förhållande till gärningen, så skulle rekvisiten för brottstypen vållande till annans död kunna vara uppfyllda. Om uppsåtet skulle täcka effekten skada men inte effekten död, så skulle rekvisiten för både ett misshandelsbrott, t.ex. synnerligen grov misshandel eller grov misshandel, och vållande till annans död, av normalgraden eller grovt sådant brott, kunna vara uppfyllda.

Lydia Barth begick inte gärningen i nödvärn

7. En förutsättning för att en gärning ska kunna utgöra brott är att det inte föreligger någon rättfärdigande omständighet. En sådan omständighet kan vara att gärningspersonen hade rätt att begå gärningen i *nödvärn*. En gärning som någon begår i nödvärn utgör brott endast om den med hänsyn till angreppets beskaffenhet, det angripnas betydelse och omständigheterna i övrigt är *uppenbart oförsvarlig* (24 kap. 1 § första stycket brottsbalken). Rätt till nödvärn föreligger mot bl.a. ett *påbörjat eller överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom* (andra stycket 1 i samma paragraf).

8. Om det framkommit omständigheter som indikerar en nödvärnssituation ska detta beaktas av en domstol även om den tilltalade inte har kommit med ett sådant påstående. Åklagaren har *bevisbördan* för att den tilltalade inte hade rätt till nödvärn och *beviskravet* brukar formuleras på så sätt att en invändning om nödvärn, om en sådan har framställts, ska framstå som obefogad.

9. Lydia Barth har angett att Emil Fremdling vid ett tillfälle före skottillfället hade vridit om hennes hand eller finger, gett henne en örfil och puttat ned henne på golvet. Oavsett hur det förhöll sig med den saken framgår det av det av åklagaren återopade videoklippet att Emil Fremdling befann sig på visst avstånd från Lydia Barth, var stillsam och pratade lugnt med Lydia Barth i det läge då hon lyfte Berettageväret mot honom och sköt. Det står därmed klart att ett – eventuellt – tidigare brottsligt angrepp från Emil Fremdlings sida mot Lydia Barth var avslutat, att han inte hade påbörjat något (nytt) brottsligt angrepp mot henne och att något sådant inte heller var överhängande. Det är alltså tydligt att Lydia Barth inte befann sig i en nödvärnssituation vid tillfället.

10. Redan här kan konstateras att Lydia Barth inte hade rätt att begå gärningen i nödvärn.

11. Det kan parentetiskt tilläggas att Lydia Barths gärning att skjuta skulle ha varit uppenbart oförsvarlig *även om* det vid det aktuella tillfället skulle ha förelegat en

nödvärnssituation som handlade om att Emil Fremdling skulle ha angripit henne med lindrigare våld i form av ett vridande av hennes hand eller finger, en örfil eller en knuff.

12. Så här långt kan sammanfattningsvis konstateras att alla s.k. objektiva förutsättningar för ansvar för mord, dråp eller vållande till annans död är uppfyllda.

13. För ansvar för uppsåtligt brott krävs att alla objektiva brottsvillkor är täckta av gärningspersonens uppsåt. Det innebär bl.a. att *frånvaron av rättfärdigande omständigheter* – som exempelvis rätt till nödvärn – *måste vara täckt av uppsåtet*. Om gärningspersonen visserligen inte hade rätt att handla i nödvärn men utgick från att omständigheterna var sådana, så kan gärningspersonen vara ursäktad på grund av *inbillat (s.k. putativt) nödvärn*. Tingsrätten återkommer till den frågan i punkten 61 nedan i anslutning till att övriga frågor om uppsåt behandlas.

Skuldformerna – varianter av uppsåt och oaktsambet

14. Uppsåt är ett normativt begrepp. Det är alltså en fråga för exempelvis lagstiftaren eller rättstillämparen att bestämma vad som ska förstås med uppsåt. Någon definition är inte på förhand given. Det har därför funnits och finns konkurrerande uppsåtsbegrepp som tar sikte på olika faktorer (se t.ex. Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 287–293 och 305–310 samt Nils Jareborg, *Handling och uppsåt*, ak.avh. 1969 s. 15–64).

15. I svensk straffrättslig diskussion – inklusive domskäl i domar från Högsta domstolen – talas numera om tre uppsåtsformer: *avsiktsuppsåt*, *insiktsuppsåt* och *likgiltighetsuppsåt*.

16. *Avsiktsuppsåt* innebär att gärningen utförs med en viss avsikt, i syfte att uppnå en viss följd. Följden ska vara eftersträvarsvärd av gärningspersonen, antingen som det slutliga målet eller som ett nödvändigt genomgångsled för att uppnå det slutliga målet. Det kan handla om att gärningspersonen skjuter en annan person antingen med det slutliga målet att den andra ska dö eller med det slutliga målet att ärva den andra

personens tillgångar vilket innebär att den andra personens död är ett nödvändigt genomgångsled. Avsiktsuppsåt innebär att det för gärningspersonen skulle framstå som ett misslyckande om följden inte skulle inträda. Denna uppsåtsform bygger alltså i huvudsak på ett viljeinriktat (s.k. voluntativt) moment. (Se t.ex. Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 287 f.)

17. *Insiktsuppsåt* innebär att gärningspersonen inte hyser några egentliga tvivel om att en viss följd kommer att inträffa som en konsekvens av gärningen eller att en viss omständighet föreligger. Det brukar beskrivas på så sätt att gärningspersonen i gärningsögonblicket har *praktisk visshet* om att följden ska inträda eller att omständigheten föreligger. Den som har insiktsuppsåt till något är alltså praktiskt taget säker på detta. Det kan handla om att en person skjuter en annan person till döds och i gärningsögonblicket är praktiskt taget säker på att den andra ska dö. Denna uppsåtsform bygger alltså uteslutande på ett kunskapsinriktat (s.k. kognitivt) moment. (Se t.ex. Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 289 f.)

18. *Likgiltighetsuppsåt* kan översiktligt beskrivas på så sätt att gärningspersonen ska dels *inse risken* för en viss följd eller för att en viss omständighet föreligger, dels vara *likgiltig* i förhållande till *förverkligandet* av följden eller *förekomsten* av omständigheten. Det rör sig alltså om en *prövning i två led*. För att likgiltighetsuppsåt ska föreligga räcker det med andra ord inte att den som exempelvis skjuter en annan person inser risken för följden att den andra ska dö, utan det krävs också att gärningspersonen är likgiltig också inför förverkligandet av denna effekt. Gärningspersonen måste, för att likgiltighetsuppsåt ska föreligga, acceptera eller godta följden eller omständigheten. Gärningspersonen ska med en annan beskrivning ha en inställning till följden eller omständigheten som gör att den inte påverkar gärningspersonens val av handlingsalternativ. Med en tredje beskrivning ska gärningspersonens inställning vid gärningstillfället ha varit att ett förvekligande av effekten, eller en förekomst av omständigheten, inte utgjorde ett relevant skäl för att avstå från gärningen. Denna uppsåtsform bygger alltså på en kombination av ett – i det första ledet – kunskapsinriktat (s.k. kognitivt) moment och ett – i det andra ledet – viljeinriktat (s.k. voluntativt) moment. (Se rättsfallet NJA 2004

s. 176 samt t.ex. Petter Asp i JT 2004–05 s. 385 och Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 290–293.)

19. Högsta domstolen preciserade i rättsfallet NJA 2011 s. 563 innebörden av likgiltighetsuppsåtets andra led på följande sätt (punkten 10 i Högsta domstolens domskäl):

Gärningsmannen ska vid gärningstillfället ha varit likgiltig till förverkligandet av effekten i den meningen att effekten då inte utgjorde ett för honom relevant skäl för att avstå från gärningen. Som framhålls i [rättsfallet NJA 2004 s. 176] kan beteckningen ”likgiltighetsuppsåt” för denna form av uppsåt missförstås. Det är nämligen inte tillräckligt att gärningsmannen har varit likgiltig i den meningen att han har handlat trots insikt om att gärningen innebar fara för en viss effekt, utan därutöver krävs i princip att gärningsmannen har kalkylerat med effektens förverkligande utan att detta har påverkat hans handlande. Enligt vad som anges i [rättsfallet NJA 2004 s. 176] torde sådana i andra länder använda formuleringar för den nedre gränsen för uppsåt, som att gärningsmannen ”funnit sig i att effekten förverkligas”, att han ”tagit med effekten på köpet” eller att han ”godtagit effekten”, i allt väsentligt i sak stämma överens med den avsedda betydelsen av likgiltighet.

20. Högsta domstolen har senare behandlat frågor om likgiltighetsuppsåt i rättsfallet NJA 2016 s. 763. Högsta domstolens domskäl i det rättsfallet bör inte förstås på så sätt att Högsta domstolen avsåg att förändra likgiltighetsuppsåtets innebörd – dvs. frågan om *vad likgiltighetsuppsåt är* – utan tolkas som ett försök från domstolens sida att ge riktlinjer för *hur likgiltighetsuppsåt kan bevisas*. Tingsrätten återkommer därför till dessa frågor i anslutning till att andra frågor om bevisning av uppsåt behandlas i punkterna 28–37 nedan.

21. De oaktsamhetsformer som diskuteras i svensk straffrätt är *medveten oaktsamhet* och *omedveten oaktsamhet*.

22. *Medveten oaktsamhet* innebär att gärningspersonen inser att det finns en risk för en viss följd eller att en viss omständighet föreligger men väljer att handla ändå. Skillnaden mot det i punkterna 18–20 beskrivna likgiltighetsuppsåtet är att den som är medvetet oaktsam är likgiltig endast i förhållande till förekomsten av risken men inte i

förhållande till följdens förverkligande eller omständighetens förekomst. (Se t.ex. Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 314 f.)

23. Med *omedveten oaktsamhet* förstås att gärningspersonen hade skäligen anledning att anta eller borde ha förstått att det fanns en risk för en viss följd eller för att en viss omständighet förelåg. (Se t.ex. Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 315.)

24. Vid bedömningen av det personliga ansvaret, dvs. om gärningspersonen hade uppsåt till eller var oaktsam i förhållande till gärningen, är det viktigt att hålla i åtanke att frågan ska prövas utifrån vad som gällde i gärningsögonblicket. Om den som har dödat en annan person hade (någon typ av) uppsåt i förhållande till att den andra skulle dö före eller efter gärningen men inte i gärningsögonblicket, så är uppsåtskravet inte uppfyllt. Omvänt gäller att om gärningspersonen saknade uppsåt före gärningen och ångrade gärningen efteråt men hade (någon typ av) uppsåt i gärningsögonblicket, så är kravet på uppsåt uppfyllt. Det nu sagda brukar benämnas på så sätt att *skuldbegreppet är episodiskt*. Bedömningen tar alltså sikte på ett begränsat utsnitt i tiden: gärningstillfället. En annan sak är att uppgifter om gärningspersonens handlande före och efter gärningsögonblicket kan vara *indirekta bevis* för att gärningspersonen hade respektive inte hade uppsåt eller var respektive inte var oaktsam i gärningsögonblicket. Frågor om bevisning av uppsåt behandlas i punkterna 28–37 nedan.

Den straffrättsliga läran om rus

25. Om en gärning har begåtts under ”självförvållat rus” eller om gärningspersonen på annat vis var ”genom eget vållande tillfälligt från sina sinnens bruk”, så ska det, enligt 1 kap. 2 § andra stycket brottsbalken, ”inte föranleda att gärningen inte anses som brott”. Bestämmelsens dubbla negationer innebär att den som var berusad vid gärningstillfället inte kan ursäktas redan genom en hänvisning till berusningen. Det följer dock inte av bestämmelsen att den som var berusad vid gärningstillfället ska förutsättas ha haft uppsåt. En prövning av uppsåtet måste alltså göras även i fall då gärningspersonen varit berusad. (Se t.ex. rättsfallen NJA 2011 s. 563 och NJA 2012

s. 45 samt Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 365–368 med hänvisningar.)

Uppsåt och psykiskt tillstånd vid gärningen

26. Gärningspersonen psykiska tillstånd beaktas enligt svensk rätt huvudsakligen vid valet av påföljd. Om gärningspersonen led av en s.k. allvarlig psykisk störning vid gärningstillfället, så ska han eller hon som utgångspunkt inte dömas till fängelse (se 30 kap. 6 § brottsbalken). Om gärningspersonen lider av en allvarlig psykisk störning vid tidpunkten för domstolens dom, så kan det under vissa ytterligare förutsättningar finnas förutsättningar för att överlämna honom eller henne till rättspsykiatrisk vård (se 31 kap. 3 § brottsbalken).

27. Psykisk ohälsa påverkar slutsatserna av uppsåtsbedömningen endast i undantagsfall. Det förekommer att psykisk ohälsa visserligen inte utesluter straffansvar men medför att straffvärdet för ett brott anses vara lägre (se 29 kap. 3 § första stycket 2 brottsbalken och punkterna 70 och 77 nedan).

Bevisbördan och beviskravet i brottmål

28. Tingsrätten har i punkterna 14–27 ovan redogjort för vad som krävs för att den tilltalade ska ha haft uppsåt eller ha varit oaktsam i förhållande till gärningen, dvs. vad uppsåt respektive oaktsamhet är. Innan tingsrätten går över till bedömningen av de faktiska omständigheterna av relevans i denna del finns anledning att säga någonting om vad som allmänt sett gäller i fråga om *bevisbörda* och *beviskrav* i brottmål och något om vad som gäller särskilt för bevisning av personligt ansvar.

29. Åklagaren, eller målsäganden om målsäganden för åtal, har *bevisbördan* för sina påståenden.

30. *Beviskravet* i brottmål brukar formuleras på så sätt att det för fällande dom krävs att det är *ställt utom rimligt tvivel* att den tilltalade agerade enligt åklagarens

gärningsbeskrivning. Detta kan i sin tur sägas innebära att det *praktiskt sett* ska framstå som *uteslutet* att den tilltalade är oskyldig (se t.ex. Torkel Gregow i SvJT 1996 s. 509). I brottmål gäller med andra ord ett synnerligen strängt beviskrav, som ställer betydligt högre krav på utredningen än vad som gäller i andra typer av mål. Det uppenbara syftet med detta höga beviskrav är att minimera risken för att oskyldiga döms för brott eftersom felaktiga fällande domar medför både lidande för den dömda och minskad tilltro till rättssystemet.

31. Samma synnerligen högt ställda beviskrav som i fråga om gärningsbeskrivningens *objektiva* delar – ställt utom rimligt tvivel – gäller i förhållande till de *subjektiva* momenten, dvs. att den tilltalade hade uppsåt till eller var oaktsam i förhållande till gärningen (se t.ex. Petter Asp, Magnus Ulväng och Nils Jareborg, *Kriminalrättens grunder*, 2 uppl., 2013 s. 294–300 och Nils Jareborg och Magnus Ulväng, *Tanke och uppsåt*, 2016 s. 209–212 samt Högsta domstolens uttalande, om beviskravet i fråga om likgiltighetsuppsåtets andra led, i rättsfallet NJA 2016 s. 763 punkten 20). En nödvändig (men inte tillräcklig) förutsättning för ansvar för ett brott som kräver uppsåt, exempelvis mord eller dråp, är alltså att det framstår som praktiskt sett uteslutet att det var på annat sätt än att samtliga förutsättningar för någon form av uppsåt var uppfyllda. Som en nödvändig (men inte tillräcklig) förutsättning för ansvar för ett brott som kräver oaktsamhet, exempelvis vållande till annans död, gäller på motsvarande sätt att det framstår som praktiskt sett uteslutet att det var på annat sätt än att samtliga förutsättningar för någon form av oaktsamhet var uppfyllda.

Särskilt om bevisning av likgiltighetsuppsåt

32. Av särskild relevans för frågan om bevisning av *likgiltighetsuppsåt* uttalade Högsta domstolen följande i rättsfallet NJA 2004 s. 176, med hänvisningar tillbaka till det tidigare rättsfallet NJA 2002 s. 449:

Att det finns problem när det gäller vilken bevisning som skall krävas för att likgiltighetsuppsåt skall anses föreligga står [...] klart. I viss mån gäller detta dock oavsett vilket uppsåtsbegrepp som används.

Även om utgångspunkten för bevisbedömningen i avsaknad av särskilda bevisregler måste vara det generella beviskrav som gäller i brottmål och principen om fri bevisföring får det mot den nu angivna bakgrunden anses naturligt att riktlinjer för bevisbedömningen läggs fast i praxis.

[---] Av [Högsta domstolens dom i rättsfallet NJA 2002 s. 449] får [...] anses framgå bl.a., att utgångspunkten för bedömningen skall vara omständigheterna vid gärningen, att insikt om att det förelåg en mycket hög sannolikhet normalt är tillräckligt för att uppsåt skall anses föreligga, att hänsynslöst beteende, upprörd sinnesstämning och gärningsmannens intresse i gärningen är omständigheter som kan göra att uppsåt får anses föreligga även om det inte förelåg en mycket hög sannolikhet samt att uppsåt i allmänhet inte kan anses föreligga när risken enligt gärningsmannens föreställning inte var avsevärd.

Det bör emellertid betonas att riktlinjer av det nu berörda slaget måste behandlas med försiktighet och urskiljning. Vilka faktorer som är av betydelse för bedömningen av om uppsåt förelåg växlar, i likhet med vid andra bevisbedömningar, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet. Det fall som förelåg till bedömning i NJA 2002 s. 449 kan betecknas som ett impulsstyrt våldsbrott. Det är också till stor del just i sådana fall som uppsåtsbedömningarna vållat problem. Även i sådana fall kan dock förutsättningarna för uppsåtsprövningen växla. Det kan exempelvis noteras att i NJA 1998 s. 86 var utgångspunkten inte graden av sannolikhet för effekten utan istället angreppssättet och den effekt som detta typiskt sett var ägnat att orsaka. En förklaring till detta torde vara att utredningen inte gav underlag för någon närmare bedömning av vare sig hur stor sannolikheten rent faktiskt varit eller vad gärningsmannen föreställt sig om denna, en situation som inte är ovanlig.

Förutsättningarna för bevisprövningen skiljer sig också beroende på vilken typ av brott och vilka omständigheter som prövningen avser. Vid överlagda planerade gärningar torde ett medvetet risktagande på ett annat sätt än vid impulshandlingar kunna framstå som kalkylerat och därmed likgiltigt i den mening som här berörs. Samtidigt torde det i sådana fall oftare än vid impulsbrott kunna finnas konkreta omständigheter som kan tala för att gärningsmannen sökt undvika att gärningen skulle medföra en viss effekt och därför inte varit likgiltig till denna. När det gäller gärningsomständigheter torde det i vart fall i allmänhet inte finnas möjlighet att på samma sätt som när det gäller effekter falla tillbaka på egentliga sannolikhetsresonemang. I förhållande till omständigheter som en persons ålder, att viss egendom var stöldgoods eller att en försändelse innehöll narkotika är frågan snarare vad gärningsmannen med hänsyn till omständigheterna rimligen haft anledning att räkna med.

33. I rättsfallet NJA 2011 s. 563, som i första hand gällde förhållandet mellan berusning och uppsåt, återkom Högsta domstolen till frågan om bevisning av likgiltighetsuppsåt. Högsta domstolen upprepade då i punkten 12, med hänvisning till

rättsfallet NJA 2002 s. 449, ”riktlinje[n]” om ”att insikt om att det förelåg en mycket hög sannolikhet för en effekt *normalt* är tillräckligt för att uppsåt ska *anses* föreligga” (tingsrättens kursiveringar). Vidare angav Högsta domstolen i punkten 13, med en hänvisning till rättsfallet NJA 1998 s. 86, ”angreppssättet och den effekt som detta typiskt sett är ägnat att orsaka” som ”[e]n annan *utgångspunkt* för uppsåtsbedömningen, särskilt vid angrepp på person” (tingsrättens kursivering).

34. I rättsfallet NJA 2016 s. 763 angav Högsta domstolen som en utgångspunkt följande om prövningen av likgiltighetsuppsåtets andra led (punkterna 13 och 14 i Högsta domstolens domskäl):

[D]et [har] ansetts vara avgörande huruvida – vid gärningstillfället – förverkligandet av effekten utgjorde ett relevant skäl för gärningsmannen att avstå från gärningen. Detta torde i allt väsentligt överensstämma med vad som i andra länder har avsetts med uttrycken att gärningsmannen ”funnit sig i att effekten förverkligas”, att han ”tagit med effekten på köpet” eller att han ”godtagit effekten”. Det fordras i allmänhet att risken för effekten enligt gärningsmannens föreställning var avsevärd. Samtidigt är insikt om att det förelåg en mycket hög sannolikhet för effekten normalt tillräcklig för att uppsåt ska anses föreligga. (Se NJA 2004 s. 176, jfr också NJA 2004 s. 479.)

I praktiken är det svårt att klarlägga om en person har varit likgiltig inför en effekt eller inte. Enligt rättsfallet NJA 2004 s. 176 bör man därför kunna se till de yttre förhållandena vid gärningen och lägga dem till grund för slutsatser om gärningsmannens inställning, vilket ju är vad uppsåtsbedömningen syftar till. Av betydelse är bl.a. om gärningsmannen har varit hänsynslös, befunnit sig i en upprörd sinnesstämning eller har haft något eget intresse i gärningen. Det betonas att riktlinjer som dessa måste tillämpas med försiktighet och urskillning. Vilka faktorer som är av betydelse för bedömningen av om uppsåt har förelegat växlar, i likhet med vid andra bevisbedömningar, beroende på omständigheterna i det enskilda fallet, och de måste alltid sättas in i sitt sammanhang.

35. Att det ”i allmänhet” för likgiltighetsuppsåt krävs att risken för effekten enligt gärningsmannens föreställning var ”avsevärd”, i enlighet med vad Högsta domstolen hade uttalat tidigare, ”innebär normalt”, enligt domstolens uttalanden under rubriken ”Förtydligande av likgiltighetsuppsåtet” i NJA 2016 s. 763, ”att risken måste ligga ganska högt på en sannolikhetsskala i den meningen att den ska uppfattas som ’stor’ eller ’betydande’” (punkten 15). Högsta domstolen angav i anslutning till det att ”[det] måste [...] tillmätas avgörande betydelse vad gärningsmannen i gärningsögonblicket

tror, i betydelsen utgår från eller antar” (punkten 16). I linje med detta angav Högsta domstolen att ”[d]et ter sig [...] befogat att säga att den som tror att en effekt ska inträda, och ändå utför handlingen, i allmänhet är åtminstone likgiltig till effekten”, att ”gärningsmannen kan normalt sett inte konstateras vara likgiltig till effekten om han utför handlingen i tron att den inte ska inträda” och att ”vad gärningsmannen har trott om effekten kan sålunda ofta ge besked om huruvida han har varit likgiltig” (punkten 17).

36. Högsta domstolen angav därefter följande under rubriken ”Prövningen av om likgiltighetsuppsåt har förelegat” (punkterna 22–24 i Högsta domstolens domskäl):

Gärningsmannen har normalt varit likgiltig inte bara i de fall där han uppfattade att det fanns en mycket hög sannolikhet utan också när han annars trodde – i betydelsen utgick från eller antog – att effekten skulle inträda eller att gärningsomständigheten förelåg. Om gärningsmannen inte trodde detta, har han i allmänhet inte varit likgiltig.

Vid bedömningen av om likgiltighetsuppsåt har förelegat kan det i en del fall ha betydelse t.ex. om gärningsmannens beteende varit hänsynslöst eller om han har varit i en upprörd sinnesstämning eller haft ett intresse i gärningen. Omständigheter av detta slag är dock bara bevisfakta som kan vara till stöd för bedömningen och som måste behandlas med försiktighet och urskillning. Vilka omständigheter som är av betydelse för bedömningen växlar beroende på förhållandena i det enskilda fallet. Vid impulsstyrda våldsbrott är angreppssättet och den effekt som detta typiskt sett är ägnat att orsaka normalt en utgångspunkt. Exempelvis är knivhugg mot halsen, bröstet eller ryggen typiskt sett förenade med livsfara (se bl.a. NJA 2011 s. 563).

Även när det gäller gärningsomständigheter avser bedömningen primärt vad gärningsmannen har trott, t.ex. om att tillgripen egendom har tillhört annan eller om att bokföringsskyldighet har funnits. Vid bevisprövningen är det av betydelse vad gärningsmannen med hänsyn till omständigheterna rimligen har haft anledning att räkna med.

37. Som Högsta domstolen hade konstaterat redan i rättsfallet NJA 2004 s. 176 är det ”inte ovanligt att rättsfrågor och bevisfrågor blandats på ett sätt som gör det svårt att bedöma om olika uttalanden primärt avser innebörden av uppsåtsbegreppet eller de krav som bör ställas på bevisningen”. Även om Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2016 s. 763 visserligen sorterade sina domskäl under de två olika rubrikerna

”Förtydligande av likgiltighetsuppsåtet” och ”Prövningen av om likgiltighetsuppsåt har förelegat” så bör rättsfallet, enligt tingsrättens mening, tolkas på så sätt att Högsta domstolen avsåg att styra rättstillämpningen endast i fråga om förutsättningarna för prövningen av om likgiltighetsuppsåtet andra led är *bevisat*. Det som uttalades i fråga om likgiltighetsuppsåtets *innebörd* får alltså snarast ses som en bakgrund till resonemanget angående bevisfrågorna. Det har föreslagits att rättsfallet ska förstås på så sätt att Högsta domstolen införde en presumptionsregel som innebär att det råder en *presumption för uppsåt* – som kan brytas – om gärningspersonen trodde, i bemärkelsen antog eller utgick från, att effekten skulle inträffa eller att gärningsomständigheten förelåg, och en *presumption mot uppsåt* – som i vissa undantagsfall skulle kunna tänkas kunna brytas – om gärningspersonen inte trodde, i bemärkelsen antog eller utgick från, att effekten skulle inträffa eller att gärningsomständigheten förelåg (se Martin Borgeke i SvJT 2017 s. 93). Samtidigt kan på ett principiellt plan konstateras att det finns principer om fri bevisföring och fri bevisprövning i svensk straffprocessrätt. Principen om fri bevisprövning innebär att det är endast den domstol som gör en viss prövning som kan bedöma om den anser att en viss omständighet är bevisad eller inte. Med hänsyn till detta får Högsta domstolens uttalanden i det aktuella rättsfallet betraktas närmast som ett slags *riktlinjer*. Det bör vid en tolkning och tillämpning av dessa riktlinjer beaktas att det finns en risk för att en slentrianmässig betoning av den uppfattade sannolikheten – som i och för sig kan vara ett bevisfaktum av relevans för bedömningen av likgiltighet – leder till att fokus flyttas från det villkor som egentligen ska prövas – dvs. likgiltigheten i sig (se Erik Svensson i SvJT 2017 s. 182).

Tingsrättens bedömning av utredningen i fråga om uppsåt

38. Utredningen om de faktiska omständigheterna kan sorteras i tre kategorier:

(a) utredning angående tiden *före* själva gärningstillfället, (b) utredning angående *själva* gärningstillfället och (c) utredning angående tiden *efter* själva gärningstillfället.

39. Som tingsrätten har konstaterat i punkten 24 är skuldbegreppet episodiskt, dvs. frågor om uppsåt eller oaktsamhet ska bedömas med utgångspunkt i tidpunkten eller tiden för gärningen. Utredningen angående själva gärningstillfället – (b) – är alltså av

central betydelse för bedömningen av om Lydia Barth hade uppsåt till eller var oaktsam i förhållande till gärningen medan utredningen angående tiden före – (a) – och efter – (c) – själva gärningstillfället har endast indirekt relevans.

40. I fråga om *tiden före själva gärningstillfället* bör först sägas någonting om Lydia Barths eventuella motiv. Det har framkommit att Lydia Barth saknade eget boende och befann sig i en ekonomiskt och socialt utsatt situation även på andra sätt vid det aktuella tillfället. Vidare är det utrett att Emil Fremdling inte ville att Lydia Barth skulle stanna kvar hos honom. Åklagaren har argumenterat för att detta skulle ha utgjort motiv för Lydia Barth att döda Emil Fremdling. Tingsrätten anser dock att det inte har framkommit något rationellt skäl – från ekonomisk eller social synpunkt – för Lydia Barth att döda Emil Fremdling. Hon tycks inte ha haft någonting att vinna på Emil Fremdlings död. Något tydligt motiv kan alltså inte konstateras.

41. Lydia Barth har under huvudförhandlingen i tingsrätten lämnat en berättelse om vad som föregick skottillfället. Vid bedömningen av hennes trovärdighet konstaterar tingsrätten att det har framkommit att hon i ett tidigt skede av förundersökningen påstod att skottet hade avlossats av misstag i samband med att hon skulle bryta geväret och att hon sedan det framkommit att skottillfället fanns dokumenterat på ett videoklipp har ändrat sin inställning till den vid huvudförhandlingen framförda. Mot den bakgrunden anser tingsrätten att Lydia Barths uppgifter måste tolkas med stor försiktighet. Med den reservation som följer av det nyss sagda kan nämnas att Lydia Barth har påstått bl.a. följande om upprinnelsen till bråket. Hon och Emil Fremdling hade gått och lagt sig och det uppstod en diskussion om att hon ville festa med sina studiekamrater vid ett senare tillfälle, vilket han hade invändningar mot. Han ”flög upp” ur sängen. Därefter följde ett ”tjafs” i köket.

42. Oavsett hur det förhöll sig med upprinnelsen till ett eventuellt ”tjafs” i köket är det utrett att skottet föregicks av en muntlig dispyt mellan Emil Fremdling och Lydia Barth. Av en ljudinspelning som spelades in cirka tio minuter före gärningstillfället med hans telefon och som åklagaren har spelat upp under huvudförhandlingen framgår bl.a. – att Emil Fremdling sade ”det är sista natten du sover här” till Lydia Barth,

- att hon svarade ”hota inte mig” och ”jag kommer förstöra alltihop”,
- att han sade ”jag vill bara att du åker härifrån” och
- att hon svarade ”jag kommer inte åka härifrån”.

43. Lydia Barth har i fråga om det fortsatta händelseförloppet påstått bl.a. följande. Emil Fremdling vred om hennes hand eller finger och gav henne en örfil. Hon rev honom. Han puttade ner henne på golvet och skrek ”skjut mig då!”. Hon hämtade då Berettageväret – på vars kolv det satt hagelpatroner fastsatta i något slags hållare – från vapenskåpet i sovrummet samtidigt som han gick ut på altanen. Ute på altanen fortsatte diskussionen. Han sade ”skjut mig då, fegis!” och att hon var ”sjuk i huvudet”. Hon laddade Berettageväret, som var brutet, med två patroner, i syfte att visa honom att hon menade allvar, i bemärkelsen att hon inte orkade mer, och att han skulle lyssna på henne och sluta provocera henne. Hon ville aldrig göra honom illa. Hon smällde ihop Berettageväret men saknar minnesbilder avseende vad som hände därefter och fram till tiden närmast efter skottillfället.

44. Oavsett om Emil Fremdling agerade mot Lydia Barth på det sätt som hon har påstått efter tiden för ljudinspelningen och före tiden för det videoklipp som kommer att diskuteras i punkterna 46–50 nedan är det klarlagt, utifrån bl.a. hennes egna uppgifter, att hon gick till sitt vapenskåp i sovrummet, där hon utöver Berettageväret förvarade bl.a. kulgevär, och att hon hämtade Berettageväret med tillhörande ammunition.

45. Tingsrätten gör bedömningen att utredningen avseende tiden före själva gärningstillfället ger ett synnerligen starkt stöd för att Lydia Barth var beredd att hota Emil Fremdling. Den ger också ett stöd för att hon var beredd att skada honom. Utredningen i denna del ger dock inte betraktad isolerad något klart och tydligt stöd för att hon hade uppsåt att döda honom.

46. Tingsrätten övergår till att bedöma den för prövningen centrala utredningen angående *själva gärningstillfället*. Av ett videoklipp som började spelas in några minuter före gärningstillfället med Emil Fremdlings telefon och som åklagaren har spelat upp

under huvudförhandlingen framgår följande ordväxling (utskriften hämtad från förundersökningsprotokollet s. 125 f.):

[Lydia Barth]: Se vem som kommer, ser du då?
[Emil Fremdling]: Gå och lägg dig eller åk härifrån
[Lydia Barth]: Ta ner den, nu
[Emil Fremdling]: Vad menar du?
[Lydia Barth]: Ta ner den nu. Jag sa åt dig och ta ner den. Då tar du ner den nu
[Emil Fremdling]: Nej åk härifrån
[Lydia Barth]: Nu Är du helt dum i huvudet. Ta ner den nu. Ta ned den nu. Ta ner den. Ta ner den nu. Ta ner den. Det är för din egen skull. Ta ner den. Du vill hamna på sjukhus? Få mig i fängelset? Är det de du vill? Ta ner den nu. Jag menar de, vi har ingenting kvar och förlora. Vad är det du inte förstår? Du har redan pajat allting
[Emil Fremdling]: Jag?
[Lydia Barth]: mm Du
[Emil Fremdling]: Vad har jag förstört?
[Lydia Barth]: Jävligt mycket
[Emil Fremdling]: Okej, som vad. Att jag har hjälpt dig och tömma ditt din lägenhet?
[Lydia Barth]: Hjälp vad då?
[Emil Fremdling]: Att du har...
[Lydia Barth]: För ditt eget jävla ego. Allting har vart för ditt eget ego
[Emil Fremdling]: Jaha Tack för den
[Lydia Barth]: mm Ta ner telefonen. Ta ner den
[Emil Fremdling]: Dra åt helvete
[Lydia Barth]: Skojar du eller?
[Emil Fremdling]: mm
[Lydia Barth]: Okej. Jag har inte ens gjort dig nånting dåligt, under alla månader. Du typ sagt saker om mina barn. Jo det har du. Det är du som har vart den elaka inte jag. Du tycker så jävla synd om dig själv hela jävla tiden. Du bryr dig inte om nån, nånting annat än dig själv. Kan du sluta nu? Jag ber dig, sluta. Sluta snälla. Jag bryr mig inte om jag blir av med mina jägarlicenser nu.
[Emil Fremdling]: Snälla
[Lydia Barth]: Jag har ingenting kvar
[Emil Fremdling]: Åk härifrån bara
[Lydia Barth]: På riktigt?
[Emil Fremdling]: Yes
[Lydia Barth]: Okej bra
[skottljud]
[Emil Fremdling]: Ah fan

47. Av bilderna i videoklipppet framgår att Lydia Barth stod vid altandörren och att hon höll i ett gevär, mestadels i ena handen med pipan riktad nedåt. Av reflektioner som syns i ett fönsterglas framgår även att hon gjorde ansatser att lyfta vapnet vid

något eller ett par tillfällen under tiden för den ordväxling som nyss redovisats. Vidare framgår av videoklipppet att hon greppade Berettageväret med båda händerna när hon avlossade skottet. Det framstår som om hon då höll geväret i en naturlig skjutställning.

48. Av videoklippets innehåll framgår enligt tingsrättens mening att avlossandet av skottet uppenbarligen var en reaktion från Lydia Barths sida på att Emil Fremdling inte följde hennes uppmaning att ta ner mobiltelefonen som han filmade henne med utan i stället upprepade att han ville att hon skulle lämna hans bostad.

49. Som framgår av punkten 3 ovan måste skottet ha föranletts av ett (medvetet) handlande från Lydia Barths sida. Det är i linje med den bedömningen klarlagt att hon hade uppsåt till att hon tryckte på Berettagevärets avtryckare. Det är utrett i målet att hon hade laddat och osäkrat Berettageväret. Tingsrätten anser att det står helt klart att hon hade uppsåt i förhållande till att hon tryckte på avtryckaren och att det orsakade att ett skott gick av i riktning mot Emil Fremdling, som hon siktade mot.

50. Av videoklipppet och den övriga utredningen framgår alltså att Lydia Barth siktade rakt mot Emil Fremdling när hon avlossade skottet. Enligt tingsrättens bedömning talar denna omständighet – i kombination med det korta avståndet mellan henne och honom – mycket starkt för att hon måste ha förstått att det i vart fall fanns en synnerligen stor risk för att han skulle dö.

51. Det är klarlagt att Lydia Barth var *berusad* vid tillfället. Enligt en rättskemisk undersökning utförd av Rättsmedicinalverket bestod ett blodprov som togs från Lydia Barth kl. 01.30 den aktuella natten, efter sedvanligt säkerhetsavdrag, av 2,74 promille etanol. Det rör sig alltså om en mycket hög alkoholhalt. Samtidigt har framkommit i målet att hon åtminstone periodvis har brukat mycket alkohol. Det finns därmed tecken som talar för att hon kan ha haft en förhöjd tålighet när det kommer till alkohol. Vidare framgår det av det av åklagaren presenterade videoklipppet från skotttillfället att hon stod rakt upp och talade med Emil Fremdling med klar och tydlig röst. Vidare agerade hon på ett i en mening *rationellt* – om än fullständigt *oförsvarligt* – sätt genom att beordra honom att ta ned sin mobiltelefon flera gånger och sedan skjuta

mot honom när han inte följde hennes uppmaningar. Det framgår alltså av videoklipppet att Lydia Barth blev arg på Emil Fremdling och att hon sköt mot honom för att han inte gjorde som hon sade. Det har framkommit att hon hade avlagt s.k. jägarexamen och mot den bakgrunden står det klart att hon trots sin berusning måste ha förstått att agerandet att skjuta mot Emil Fremdling med Berettageväret på aktuellt avstånd i vart fall måste ha medfört en synnerligen stor risk för att han skulle dö. Insikten om denna risk – som framstår som närmast självklar inte bara för en jägare utan också för en lekman på området – påverkas inte i första taget av berusning. Lydia Barths agerande framstår sammanfattningsvis inte som så avvikande från hur en nykter människa som vill skjuta mot en annan människa skulle kunna agera att tingsrätten finner skäl att ifrågasätta hennes uppsåt på grund av berusningsgraden.

52. I fråga om Lydia Barths *psykiska mående* konstaterar tingsrätten till att börja med att hon genom sin försvarsadvokat har lagt fram omfattande utredning angående och argumenterat utförligt för att hon lidit av psykisk ohälsa före, vid och efter gärningen. Bevisningen och argumentationen i denna del har avsett en lång period som sträcker sig tillbaka till flera år före gärningstillfället. Under förberedelsen av målet utfärdades ett läkarintyg enligt 7 § lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m. avseende Lydia Barth. Enligt det intyget var misstanken om att hon led av en s.k. allvarlig psykisk störning vid gärningstillfället och vid undersökningstillfället låg. Läkaren angav ändå i sitt intyg att en rättspsykiatrisk undersökning rekommenderades ”mot bakgrund av den mycket allvarliga gärningen”. Tingsrätten beslutade mot den bakgrunden att en rättspsykiatrisk undersökning skulle genomföras beträffande Lydia Barth. Den rättspsykiatriska undersökningsenheten hade tillgång till de uppgifter om Lydia Barths psykiska mående bakåt i tiden som hon har lyft fram under huvudförhandlingen i tingsrätten. Trots detta är en av – de reservationslösa – slutsatserna i det rättspsykiatriska utlåtandet att hon inte begick gärningen under påverkan av en allvarlig psykisk störning. Den övriga utredningen ger inte tingsrätten anledning till att komma till annan slutsats än den som anges i det rättspsykiatriska utlåtandet. I utlåtandet talas visserligen om att hon hade bristande impulskontroll – som bedöms ha försämrats ytterligare på grund av hennes berusningsgrad (se punkten 51 ovan) – men motsvarande får anses gälla många som begår brott och är

ingenting som utesluter uppsåt. I linje med det nu sagda anser tingsrätten att det saknas skäl att ifrågasätta Lydia Barths uppsåt särskilt med hänvisning till hennes psykiska mående vid gärningstillfället.

53. I fråga om *tiden efter själva gärningstillfället* – dvs. förloppet efter skottet – har Lydia Barth angett att hon har minnesbilder av att Emil Fremdling sprang mot henne och höll sina händer mot sitt bröst samt att hon bröt Berettagevåret. Det finns inte någon utredning som talar för att hon skulle ha försökt att rädda livet på honom fysiskt genom att exempelvis försöka stoppa blödningen. Det är tvärtom klarlagt genom Sara Kiesbyes och Sebastian Brun Randströms uppgifter att Lydia Barth inte försökte att rädda livet på Emil Fremdling, i vart fall inte sedan han tagit sig bort från sin altan. Det nu sagda talar, betraktat isolerat, i vart fall i någon mån för att hon hade uppsåt till att han skulle dö. Det ger inte stöd för att hon saknade uppsåt. Det har samtidigt inte framkommit någonting som tyder på att hon skulle ha försökt att skada honom ytterligare sedan det visat sig att han fortfarande levde och kunde förflytta sig själv i tiden omedelbart efter skottet. Vidare framgår av ljudinspelningar av Lydia Barths samtal med sjukvårds- och polispersonal via 112 strax efter händelsen att hon var synnerligen uppriven och att hon då uttalade bl.a. ”rädda honom bara”, ”hjälp honom”, ”jag vill inte att han ska dö”, ”snälla snabbt, hjälp honom” och ”jag ville inte ens göra honom illa [...] jag älskar verkligen honom”. Detta skulle kunna indikera att hon inte hade uppsåt till att döda Emil Fremdling när hon sköt honom. Det sistnämnda behöver dock inte med nödvändighet vara indikationer på att det inte förelåg ett uppsåt i skottögonblicket utan skulle också kunna vara uttryck för starka känslor av ånger efter gärningstillfället. Det är naturligtvis fullt möjligt på ett generellt plan att den som har begått ett brott med uppsåt kan ångra sig när han eller hon i efterhand tänker på brottets konsekvenser – för brottsoffrets eller anhörigas del eller för egen del.

54. Tingsrätten finner inte skäl att ifrågasätta vare sig Shaker Salehs eller Daniela-Andreea Stamströms trovärdighet. När det gäller tillförlitligheten till deras uppgifter bör framhållas att de båda två har angett att det vid tingsrättens huvudförhandling hade gått viss tid sedan Lydia Barths besök på akutmottagningen. Tingsrätten har fått

uppfattningen att de båda två betraktade henne som en av många andra patienter som de hade att arbeta med och att den omständigheten att hon var misstänkt för brott inte gjorde att de lade omständigheter på minnet i större utsträckning än annars. Shaker Saleh har av relevans för bedömningen angett att Lydia Barth vid ankomsten till akutmottagningen var förtvivlad samt att hon berättade att hon hade förlorat en gård och att hon hade skjutit en person eftersom hon inte orkade med livet. Daniela-Andreea Stamström har av relevans för bedömningen angett att Lydia Barth var väldigt ledsen och hysterisk samt att Lydia Barth berättade att hon hade skjutit ”en man som hon hatar”. Tingsrätten anser att Lydia Barths upprivna tillstånd vid besöket på akutmottagningen kan tolkas både som ett tecken på att det inte var meningen att Emil Fremdling skulle dö och som ett tecken på stark ånger. Det sistnämnda alternativet utesluter inte att hon vid skottillfället hade uppsåt till att han skulle dö. Hennes uppgift om att hon ”hatade” honom talar i någon mån för att hon hade uppsåt till att han skulle dö.

55. Tingsrätten konstaterar sammanfattningsvis att den utredning som finns beträffande tiden efter skottet innehåller vissa delar som talar för uppsåt och andra som talar mot uppsåt och att den därmed inte ensam tillåter några säkra slutsatser i den delen.

56. När det till att börja med gäller *avsiktsuppsåt* konstaterar tingsrätten att det inte är alldeles självklart att den som skjuter med ett hagelgevär mot en annan människa måste ha uppsåt till att den andra människan ska dö. Det är möjligt att skjuta i riktning mot en annan person även i syfte att skada den andra. Det är klarlagt att Lydia Barth när hon sköt mot Emil Fremdling avsåg att han skulle skadas allvarligt. I avsaknad av utredning beträffande exakt hur hon siktade mot hans kropp och mot bakgrund av att hon strax före skottögonblicket hotade honom med en sjukhusvistelse och att hon efter gärningen var förtvivlad och försökte förmå en larmoperatör att skicka sjukvårdspersonal för att rädda livet på honom kan det – med hänvisning till redogörelsen för beviskravets innebörd i punkten 30 ovan – inte sägas vara ställt utom rimligt tvivel att hon hade avsiktsuppsåt i förhållande till döden som effekt.

57. När det sedan gäller *insiktsuppsåt* är frågan om det är ställt utom rimligt tvivel att Lydia Barth – i det ögonblick då hon sköt Emil Fremdling – hade praktisk visshet om att han skulle dö. Det innebär till att börja med att det från objektiv synpunkt måste ha varit praktiskt uteslutet, när skottet avlossades, att han skulle kunna överleva. Lydia Barth kunde med andra ord inte ha praktisk visshet om en viss effekt i skottögonblicket om det då inte var givet att effekten skulle följa. Av utredningen framgår att Emil Fremdling levde under viss tid efter skottillfället och att han av egen kraft tog sig mot en grannfastighet. Vidare har det genom bl.a. vittnesförhören med Sara Kiesby och Sebastian Brun Randström framkommit att det tog viss tid för ambulanspersonal att komma till platsen och inleda de professionella livräddningsförsöken. Dessa omständigheter är ägnade att kasta visst tvivel kring om döden var den enda möjliga effekten i skottögonblicket, vilket i sin tur innebär att det redan av den anledningen skulle kunna sägas vara något oklart om Lydia Barth verkligen hade praktisk visshet, i skottögonblicket, om att döden skulle följa. I denna del kan också upprepas att hon före skottet talade om att Emil Fremdling skulle hamna på sjukhus och att hon efter skottet verkade chockad och uppriktigt förtvivlad över vad som hade hänt samt att hon bad larmpersonal om att Emil Fremdling skulle räddas. Den sistnämnda omständigheten måste tolkas på så sätt att hon utgick från att han fortfarande levde och att det fanns förutsättningar för att rädda livet på honom. Detta innebär att det inte är ställt utom rimligt tvivel att hon hade praktisk visshet, i skottögonblicket, om effekten att han skulle dö. I förhållande till själva handlandet bortsett från effekten – dvs. att hon sköt mot en annan människa – hade hon dock *insiktsuppsåt*.

58. I fråga om *likgiltighetsuppsåt* gör tingsrätten följande bedömning. Tingsrätten anser att Lydia Barth måste ha insett att det fanns en risk för att Emil Fremdling kunde dö i det ögonblick hon sköt mot honom. Det första kravet för likgiltighetsuppsåt är därmed uppfyllt.

59. När det gäller riskens storlek konstaterar tingsrätten att Lydia Barth var jägare och väl förtrogen med Berettageväret. Tingsrätten har ovan konstaterat att det inte är ställt utom rimligt tvivel att hon hade s.k. praktisk visshet om att Emil Fremdling skulle dö i

det ögonblick då hon sköt mot honom (se punkten 57). Även om ett hagelgevär typiskt sett används för fågel- och småviltsjakt är det dock ställt utom rimligt tvivel att hon förstod att ett skott med den typen av vapen mot en annan människa på några få meters avstånd typiskt sett innebär en synnerligen stor risk för att den andra människan ska dö. I det nu aktuella fallet måste Lydia Barth ha uppfattat att risken var synnerligen stor och att den var så påtaglig att den uppfattade sannolikheten låg nära vad som motsvarar praktisk visshet, även om den inte nådde hela vägen upp till den nivån.

60. Att skjuta mot en annan människa med ett hagelgevär på några få meters avstånd trots insikt om en synnerligen hög risk för att den andra ska dö kan inte beskrivas på annat sätt än att det innebär en total nonchalans i förhållande till den andra människans liv. Genom att utföra gärningen på det aktuella sättet trots insikten om den synnerligen höga risken visade Lydia Barth, enligt tingsrättens bedömning, att hon – i sitt uppenbarligen impulsiva tillstånd i själva gärningsögonblicket – struntade i om Emil Fremdling skulle dö eller inte. Hon var alltså likgiltig inte bara till risken för att han skulle dö utan också i förhållande till förverkligandet av den effekten. Tingsrättens bedömning innebär att Lydia Barth hade likgiltighetsuppsåt i förhållande till den del av åklagarens gärningsbeskrivning som handlar om att Emil Fremdling dog. Det kan här inskjutas att tingsrätten skulle ha kommit fram till samma slutsats även om annat inte skulle ha varit utrett än att Lydia Barth uppfattade risken för döden som något lägre än vad tingsrätten har utgått från. Även vid något lägre grader av uppfattad sannolikhet för döden som effekt får det anses vara så pass hänsynslöst i sig att skjuta mot en annan person att agerandet är så klandervärt att det manifesterar en likgiltighet inför den nämnda effekten och att det därmed är uppsåtligt. En annan sak som kan nämnas parentetiskt i detta sammanhang är att tingsrätten utan hinder av den redovisade bedömningen anser att Lydia Barths uppvisade starka ånger i efterhand framstår som uppriktig och trovärdig.

61. Avslutningsvis i denna del konstaterar tingsrätten att det inte har framkommit någonting som talar för att Lydia Barth trodde sig befinna sig i en nödvärnssituation i det ögonblick då hon sköt Emil Fremdling. Hon kan alltså inte ursäktas på grund av inbillat (s.k. putativt) nödvärn. Samtliga objektiva rekvisit är därmed täckta av uppsåt.

Tingsrättens slutsats i fråga om skuld

62. Tingsrätten har redan inledningsvis kunnat konstatera att det är klarlagt att Lydia Barth dödade Emil Fremdling genom att skjuta honom i enlighet med åklagarens påstående (punkterna 1–4).

63. Vidare har tingsrätten konstaterat att gärningen inte kan rättfärdigas på grund av nödvärn (punkterna 7–11).

64. Tingsrätten har också efter en genomgång av olika skuldrekvisit och prövning av vad som är bevisat – mot bakgrund av det synnerligen högt ställda beviskravet i brottmål – kommit fram till att Lydia Barth begick gärningen med s.k. likgiltighetsuppsåt i förhållande till att Emil Fremdling skulle dö och att hon inte kan gå fri från ansvar med hänvisning till vare sig hennes berusningsgrad eller hennes psykiska tillstånd (punkterna 14–60). Vidare har tingsrätten konstaterat att Lydia Barth inte kan ursäktas på grund av inbillat (s.k. putativt) nödvärn (punkten 61).

65. Tingsrättens slutsats i fråga om Lydia Barths skuld blir att förutsättningarna för att döma henne till ansvar för att ha dödat Emil Fremdling med uppsåt är uppfyllda.

Rubricering

66. Den som berövar annan livet med uppsåt ska, enligt 3 kap. 1 § första meningen brottsbalken jämförd med 1 kap. 2 § första stycket i samma balk, som utgångspunkt dömas för *mord*. Är brottet ”med hänsyn till de omständigheter som föranlett gärningen eller eljest att anse som mindre grovt” ska han eller hon, enligt 3 kap. 2 §, i stället dömas för *dråp*.

67. Enligt tingsrättens bedömning har det i detta fall inte framkommit några sådana förmildrande omständigheter att gärningen kan rubriceras som dråp. Lydia Barth ska alltså dömas till ansvar för mord.

68. Rubriceringen påverkas i stor utsträckning av samma faktorer som påverkar brottets straffvärde. En mer utförlig redogörelse för hur tingsrätten ser på brottets klandervärdhet framgår av straffvärdebedömningen i punkterna 69–78 nedan.

Påföljd

69. Utgångspunkten för påföljdsbestämningen är det s.k. *straffvärdet*, dvs. måttet på hur allvarligt domstolen ser på brottsligheten. Vid bedömningen av straffvärdet ska beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft – och det ska särskilt beaktas om gärningen inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person (29 kap. 1 § andra stycket brottsbalken). Det nu sagda ger uttryck för en princip om s.k. *relativ proportionalitet*: mer allvarliga brott ska bestraffas strängare och mindre allvarliga brott ska bestraffas mindre strängt. Tanken är att alla redan begångna och alla tänkbara framtida brott ska kunna rangordnas i förhållande till varandra och att de s.k. konkreta straffvärdena för dessa brott ska ge uttryck för brottens inbördes relation såvitt avser allvar.

70. Av 29 kap. 1 § andra stycket brottsbalken följer att rätten ska beakta omständigheter som kan vara försvårande eller förmildrande, i förhållande till den aktuella brottstypen, och göra en nyanserad bedömning. I 29 kap. 2 och 3 §§ brottsbalken anges därutöver vissa specifika försvårande respektive förmildrande omständigheter. Som exempel på försvårande omständigheter kan nämnas att gärningspersonen ”visat stor hänsynslöshet” (2 § 2) eller ”utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig” (2 § 3). Som exempel på förmildrande omständigheter kan nämnas att ”brottet föranletts av någon annans uppenbart kränkande beteende” (3 § första stycket 1) eller att gärningspersonen ”till följd av en allvarlig psykisk störning haft nedsatt förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt eller annars till följd av en psykisk störning, sinnesrörelse eller av någon annan orsak haft nedsatt förmåga att kontrollera sitt handlande” (3 § första stycket 2).

71. Domstolen ska vid påföljdsbestämningen, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, bestämma straffet inom ramen för den tillämpliga *straffskalan* (29 kap. 1 § första stycket brottsbalken). Straffskalan sätter alltså de yttre gränserna medan det är det konkreta straffvärdet – som bestäms utifrån domstolens jämförelser med andra konkreta brott – som avgör vilket värde inom ramen för straffskalan som straffet ska bestämmas till.

72. *Straffskalan för mord* sträcker sig, sedan en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2020, från fängelse på viss tid, lägst tio och högst arton år, till livstids fängelse. Som skäl för livstids fängelse ska det särskilt beaktas om gärningen föregåtts av *noggrann planering*, präglats av *särskild förslagenhet*, syftat till att *främja eller dölja annan brottslighet*, inneburit *svårt lidande för offret* eller annars varit *särskilt hänsynslös*. (3 kap. 1 § brottsbalken; se även prop. 2018/19:138.)

73. Högsta domstolen har efter den nämnda lagändringen angett bl.a. att utgångspunkten för straffvärdet vid mord får anses vara fängelse i 16 år och att omständigheterna – för att påföljden ska bestämmas till ett längre tidsbestämt fängelsestraff – måste vara försvårande samtidigt som de inte är av det slaget att de bör föranleda livstids fängelse (se rättsfallet NJA 2021 s. 32, punkten 36 i Högsta domstolens domskäl).

74. Åklagaren har *bevisbördan* för alla försvårande omständigheter. I fråga om *beviskrav* gäller det i punkten 30 nämnda synnerligen stränga allmänna beviskravet i brottmål.

75. Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta vare sig Sara Kiesbyes eller Sebastian Brun Randströms trovärdighet och det finns inte heller skäl för att ifrågasätta deras uppgifters tillförlitlighet. Genom deras vittnesmål är det klarlagt att Emil Fremdling förflyttade sig själv över sin tomt mot granntomten efter att ha träffats av skottet och att han inledningsvis var vid medvetande samt att de två och senare även en tredje granne och ambulanspersonal försökte att rädda hans liv men att han i samband med dessa försök förlorade medvetandet. Det är alltså ställt utom rimligt tvivel att Emil

Fremdling levde och var vid medvetande under en viss tid efter skottögonblicket. Det får förutsättas att han då upplevde smärta och dödsångest. Detta är en försvårande omständighet även om det också måste beaktas att de flesta fall av dödande innebär ett lidande för offret. Tingsrätten gör bedömningen att Emil Fremdling genom Lydia Barths agerande orsakades ett svårt lidande men att det är oklart under hur lång tid detta varade innan han förlorade medvetandet.

76. Övriga försvårande omständigheter är att det rör sig om ett brott i nära relation och i Emil Fremdlings hem där han borde ha kunnat känna sig särskilt trygg. Det måste också beaktas att han i förhållande till Lydia Barth som var beväpnad måste ha varit helt försvarslös.

77. Det finns alltså försvårande omständigheter. Dessa talar för att straffvärdet motsvarar ett strängare straff än fängelse i 16 år. Samtidigt måste det beaktas att det inte har framkommit något tydligt motiv till brottet och att det inte finns någonting som talar för att Lydia Barth hade planerat gärningen. Vidare har tingsrätten gjort bedömningen att det inte är ställt utom rimligt tvivel att hon hade vare sig s.k. avsiktssuppsåt eller s.k. insiktssuppsåt i förhållande till den effekten att Emil Fremdling skulle dö. Att det av allt att döma rör sig om ett impulsbrott utan känt motiv och att Lydia Barth döms för att ha begått brottet med s.k. likgiltighetsuppsåt i förhållande till effekten talar för att straffvärdet motsvarar ett tidsbegränsat fängelsestraff och inte livstids fängelse. Tingsrätten anser dock inte att det har framkommit någonting om Lydia Barths psykiska hälsa som utgör ett tillräckligt skäl för att bedöma straffvärdet som lägre med stöd av 29 kap. 3 § första stycket 2 brottsbalken.

78. Tingsrätten anser vid en sammantagen bedömning av omständigheterna att straffvärdet för brottet motsvarar fängelse i 18 år.

79. Den som har begått ett brott under påverkan av en *allvarlig psykisk störning* ska som utgångspunkt dömas till en annan påföljd än fängelse (30 kap. 6 § första stycket brottsbalken). Om den tilltalade vid tidpunkten för domen lider av en allvarlig psykisk störning och påföljden inte kan stanna vid böter, så får rätten överlämna honom eller

henne till rättspsykiatrisk vård, under den ytterligare förutsättningen att det med hänsyn till den tilltalades psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt är påkallat att han eller hon är intagen på en sjukvårdsinrättning för psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång (31 kap. 3 § första stycket brottsbalken).

80. I målet har genomförts en rättspsykiatrisk undersökning avseende Lydia Barth. I det rättspsykiatriska utlåtandet angavs, som tingsrätten angett i samband med uppsåtsbedömningen, som en första slutsats att Lydia Barth inte led av en allvarlig psykisk störning vid gärningen (se punkten 52 ovan). Som övriga slutsatser angavs i utlåtandet att Lydia Barth inte led av en allvarlig psykisk störning vid undersökningstillfället och att det alltså inte fanns förutsättningar för att överlämna henne till rättspsykiatrisk vård. Slutsatserna angavs utan reservationer och ansvariga bedömare har alltså varit övertygade om deras korrekthet. Tingsrätten saknar anledning att ifrågasätta slutsatserna i det rättspsykiatriska utlåtandet. Det finns alltså inget hinder mot att döma Lydia Barth till fängelse i detta fall och det finns inte förutsättningar för att döma henne till rättspsykiatrisk vård.

81. Påföljden ska alltså bestämmas till fängelse. Straffvärdet, dvs. fängelse i 18 år, är utgångspunkten för bestämningen av fängelsestraffets längd. Det kan dock finnas omständigheter som inte påverkar straffvärdet men som ändå påverkar straffmätningen. Tingsrätten övergår därför till att pröva om det finns skäl för att döma ut ett strängare eller lindrigare straff än vad som motsvarar straffvärdet.

82. Lydia Barth är tidigare ostraffad. Det saknas därmed anledning att döma ut ett strängare straff än vad som motsvarar brottets straffvärde (jfr 29 kap. 4 § brottsbalken).

83. Efter skottet ringde Lydia Barth visserligen ett larmsamtal under vilket hon begärde att sjukvårdspersonal skulle skickas till platsen för att rädda livet på Emil Fremdling. Det har dock inte framkommit att hon skulle ha försökt att rädda livet på honom på något mer handgripligt sätt. Tvärtom är det utrett att det var grannar som hjälpte honom medan hon stannade kvar i huset. Vidare är det visserligen klarlagt att

Lydia Barth bl.a. delade med sig av lösenord till mobiltelefoner under förundersökningen. Det har dock inte framkommit att hennes bidrag skulle ha varit så avgörande för utredningen av brottet att det ska påverka straffmätningen. Tingsrätten anser vid en sammantagen bedömning av omständigheterna att det saknas tillräckliga skäl för att döma ut ett lindrigare straff än vad som motsvarar straffvärdet (jfr 29 kap. 5 § brottsbalken, särskilt första stycket 4 och 5).

84. Fängelsestraffets längd ska alltså bestämmas till 18 år.

Skadestånd

85. Lydia Barth döms till ansvar för mord. Hon har gått med på att – vid en sådan utgång i skuldfrågan – betala skadestånd till Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax, Roxanna Fremdling Lolax och dödsboet efter Emil Fremdling i enlighet med vad de har begärt. Alla yrkanden om skadestånd ska bifallas redan av den anledningen.

Övriga frågor

86. Lydia Barth döms till ansvar för mord. Det finns risk för att hon avviker eller på annat sätt undandrar sig lagföring eller straff och att hon genom att undanröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning. För brottet är inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år och det är inte uppenbart att skäl till häktning saknas. Skälen för häktning uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för Lydia Barth eller för något annat motstående intresse. Hon ska därför stanna kvar i häkte till dess att domen i ansvarsdelen vunnit laga kraft mot henne.

87. Yrkandet om förverkande av Berettigeväret är medgivet och har stöd i lag och ska därför bifallas.

88. Eftersom fängelse ingår i straffskalan för det brott som Lydia Barth nu döms för ska hon betala en avgift på 800 kr till brottsofferfonden.

89. Johan Cahp och Angelica Dipeders bör tillerkännas ersättning med begärda belopp. Med hänsyn till Lydia Barths nuvarande ekonomiska förhållanden och till att hon döms till ett mycket långt fängelsestraff ska dessa kostnader stanna på staten.

90. Sekretessen för uppgifterna i det videoklipp som spelats upp inom stängda dörrar och uppgifterna om Lydia Barths psykiska hälsa som föredragits eller hänvisats till inom stängda dörrar bör bestå.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, senast 2021-11-19

I avgörandet har deltagit rådmannen Thomas Pettersson samt nämndemännen Berivan Armijo, Mitra Hobehshoar och Arne Sandemo. Enhälligt

Avräkningsunderlag, se bilaga

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19860818-8382	Datum för dom/beslut 2021-10-29
Efternamn Barth	Förnamn LYDIA Kristina

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2021-06-18	
------------	--

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Smedsgränd 22
Telefon
018-431 60 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 1113
751 41 Uppsala

E-post
[uppsala.tingsratt@dom.se](mailto: uppsala.tingsratt@dom.se)
Webbplats
www.uppsalatingsratt.domstol.se

Uppsala tingsrätt
B 4908-21

Häktat mål
Åklagarbundet

UPPSALA TINGSRÄTT
Enhet 3

INKOM: 2021-10-04
MÅLNR: B 4908-21
AKTBIL: 36

Stämningsansökan

Tilltalade

Lydia Kristina Barth (19860818-8382)

Medborgare i Norge.

Företräds av advokat Angelica Dipeders.

- Gripen 2021-06-18, Anhållen 2021-06-19, Häktad 2021-06-21.

Ansvarsyrkanden m.m.

MORD

5000-K716402-21

Lydia Barth har dödat Emil Fremdling genom att med hagelgevär skjuta honom i bröstet. Det gjorde hon den 18 juni 2021 på Mandelblomvägen 22, Bålsta, Håbo kommun. Han orsakades bl.a. skador på hjärtsäcken, hjärtat, stora kroppspulsådern och vänstra lungan vilket ledde till blodansamling i den vänstra lungsäcken.

Lagrum: 3 kap 1 § brottsbalken

Målsägande

Douglas Fremdling

Åklagaren för ej talan

Företräds av advokat Johan Cahp.

Rasmus Fremdling

Åklagaren för ej talan

Företräds av advokat Johan Cahp.

Dezibel Fremdling Lolax

Åklagaren för ej talan

Företräds av advokat Johan Cahp.

Roxanna Fremdling Lolax

Åklagaren för ej talan

Företräds av advokat Johan Cahp.

Särskilda yrkanden

Det yrkas att hagelgeväret förverkas från Lydia Barth enligt 36 kap 2 § brottsbalken: 2021-5000-BG77150.3.

Muntlig bevisning

1. Förhör med den tilltalade **Lydia Barth**.
2. Förhör med vittnet **Sebastian Brun Randström**. Han ska höras om hans iakttagelser den aktuella kvällen bl.a. till styrkande av att Emil Fremdling var vid liv en stund efter skjutningen.
3. Förhör med vittnet **Sara Kiesbye**. Hon ska höras om hennes iakttagelser den aktuella kvällen bl.a. till styrkande av att Emil Fremdling var vid liv en stund efter skjutningen.
4. Förhör med vittnet **Shaker Saleh**. Han ska höras om hans kontakt med Barth bl.a. till styrkande av att hon hade uppsåt till att döda Emil Fremdling.
5. Förhör med vittnet **Daniela-Andreea Stamström**. Hon ska höras om hennes kontakt med Barth bl.a. till styrkande av att Barth hade motiv att döda Emil Fremdling.
6. Förhör med vittnet **Sharmeen Kim**. Hon ska höras om hennes kontakt med Barth bl.a. till styrkande av att Barth hade motiv att döda Emil Fremdling.
7. Förhör med vittnet **Nils Myhr**. Han ska höras om funktionen hos hagelgeväret bl.a. till styrkande av att det krävs viss kraft för att avlossa det. I anslutning till förhöret åberopas syn av vapnet.

Övrig bevisning

1. Protokoll över brottsplatsundersökning (förundersökningsprotokoll s. 28-43).
2. Journalanteckning (förundersökningsprotokoll s. 46-47 och 49-50).
3. Sakkunnigutlåtande (förundersökningsprotokoll s. 74-81).
4. Rapport från rättsmedicinalverket (förundersökningsprotokoll s. 97-114 och 139).

5. Syn av film som visar mordet. Synen ska äga rum inom stängda dörrar eftersom sekretess gäller för innehållet i filmen. Domstolen bör vid sitt avgörande av målet besluta att sekretess ska gälla även i fortsättningen. Även utskrift av konversation under inspelningen åberopas (förundersökningsprotokoll s. 125-126).
6. Uppspelning av ljudinspelning. Även utskrift av konversationen åberopas (förundersökningsprotokoll s. 127-128).
7. Uppspelning av larmsamtal. Även utskrift av samtalen åberopas (förundersökningsprotokoll s. 129-137).
8. Analysresultat (förundersökningsprotokoll s. 139).
9. Rättsintyg (förundersökningsprotokoll s. 141-146).

Handläggning

Hänvisning önskas till den skriftliga bevisningen. Under sakframställan kommer åklagaren att peka på det viktigaste i bevisningen.

Uppsala tingsrätt
Avd 2

Via e-post:
uppsala.tingsratt@dom.se

UPPSALA TINGSRÄTT
Enhet 3

INKOM: 2021-10-28
MÅLNR: B 4908-21
AKTBIL: 03

Mål nr B 4908-21

Åkl., Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax ./. Lydia Barth

Jag får i egenskap av målsägandebiträde åt barnen till den döde Emil Fremdling inkomma med följande. Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax biträder åtalet.

Yrkande

Var och en av målsägandena, Douglas Fremdling, Rasmus Fremdling, Dezibel Fremdling Lolax och Roxanna Fremdling Lolax yrkar ersättning för personskada i form av sveda och värk avseende psykiskt lidande med 60 000 kronor vardera. På beloppet yrkas ränta fr.o.m. den 18 juni 2021 enligt 6 § Räntelagen till dess full betalning sker.

Dödsboet efter Emil Fremdling (inkluderande hans barn) yrkar ersättning för begravningskostnader med ett sammanlagt belopp om 88 676 kronor. På beloppet yrkas ränta fr.o.m. den 1 oktober 2021 enligt 6 § Räntelagen till dess full betaltalning sker.

Grund

Grunden för skadeståndsyrkandet utgörs av den brottsliga handling den tilltalade gjort sig skyldig till.

Bevisning

Målsägandena åberopar samma bevisning som åklagaren. Till detta kommer bifogad faktura avseende begravningskostnader från Fonus offert avseende gravsten. De två sistnämnda avser att styrka begravningskostnadens storlek.

Stockholm den 11 oktober 2021

Johan Cahp

Bilaga: 2 st. fullmakter. Faktura Fonus.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19860818-8382	Datum för dom/beslut 2021-12-30
Efternamn Barth	Förnamn LYDIA Kristina

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet (lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2021-06-18	
------------	--

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

.....
Ragnar Palmkvist

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se